

שמואל נחושתן

היסוד לברכת הטוב והמטיב ושהיינו

ראשי פרקים

- א. הקדמה.
- ב. היכן החיוב לברכות אלו.
  - 1) המקרים בהם מברכים הטוב והמטיב.
  - 2) המקרים בהם מברכים ברכת שהיינו.
- ג. הבנה ראשונה - ברכות שוות בסגנון שונה.
  - 1) הסבר הבנה זו.
  - 2) הבעיות שבהבנה זו
    - א. ברכת הטוב והמטיב על יין.
    - ב. ברכת שהיינו על מצוות ומועדים.
    - ג. ברכת שהיינו לרואה את חבירו.
    - ד. הבנה שניה - ברכות שונות זו מזו.
      - 1) חלוקה בטעם הברכה בברכת הטוב והמטיב.
      - 2) חלוקה בטעם הברכה בברכת שהיינו.
      - 3) הקשר בין הברכות.
      - 4) הוכחות להבנה זו.
- א. תשובת הרשב"א.
- ב. נוסח הברכות.
- ג. סדור הפסק בשו"ע.
- ה. סיכום

א. הקדמה

המשנה בברכות (פ"ט) אומרת: "על בשורות טובות אומר: "ברוך הטוב והמטיב". על שמועות רעות אומר: "ברוך דין האמת". בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר: "ברוך שהחנינו וקימנו והגיענו לזמן הזה". אנו מוצאים קשר בין ברכת הטוב והמטיב לברכת שהחנינו¹. וזה מוכח מדברי הגמ' (ברכות ס"ט:) "והתנאי (פרש"י: בניחותא) קצרו של דבר על שלו הוא אומר ברוך שהחנינו וקימנו על שלו ועל של חבירו אומר ברוך הטוב והמטיב". רואים אנו בפרוש שיש קשר בין שתי ברכות אלו. מהו הקשר? האם בכל ענין קיים קשר? זאת אנסה לברר במאמר זה. לצורך הבנת הקשר בין שתי ברכות אלו עלינו לברר קודם מהם היסודות לברכות אלו.

ב. היכן החיוב לברכות אלו1. המקרים בהם מברכים ברכת הטוב והמטיב

- (א) על בשורות טובות - כמבואר במשנה הנ"ל "על הגשמים ועל בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב".
- (ב) על דברים חדשים בשותפות - כדברי הברייתא (ברכות נ"ט) "בנה בית חדש וקנה כלים חדשים... שלו ושל חבירו אומר הטוב והמטיב".
- (ג) על שנוי יין - כדברי הגמ' שם "ת"ש שנוי יין א"צ לברך שנוי מקום צריך לברך. וא"ר יוסף אע"פ שאמרו שנוי יין אין צריך לברך אבל אומר ברוך הטוב והמטיב".
- (ד) בברכת המזון - ברכה רביעית של ברכת המזון היא ברכת הטוב והמטיב כמבואר בגמ': "ת"ר סדר ברכת המזון כך היא ברכה ראשונה ברכת הזן, שניה ברכת הארץ, שלישית בונה ירושלים, רביעית הטוב והמטיב" (ברכות מ"ח).

---

1) אמנם ברכת דיין האמת מפסיקה בין שתי ברכות אלו, אך נראה שהיא רק באה אגב "הטוב והמטיב" כדברי המשנה "חייב אדם לברך על הטובה כשם שמברך על הרעה" אולם הקשר במשנה בין שתי הברכות עודנו קיים.

2. המקרים בהם מברכים ברכת שהחינו

את ברכת הזמן אנו מוצאים בחמישה מקרים.

(א) על הטובה - כדברי המשנה הנ"ל חייב "בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהחינו" (על שמועות טובות כגון: גשמים או שמע שילדה אשתו זכר).

(ב) על חבירו - "הרואה את חבירו לאחר שלושים יום אומר ברוך שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה" (גמ' נ"ח:).

(ג) על פרי חדש - הרואה פרי המתחדש משנה לשנה מברך שהחינו כמבואר בגמ' "כי אתאי בי רב יהודה אמר אנא אקרא חדתא (פרש"י: כשאני רואה דלעת חדשה משנה לשנה) נמי אמינא זמן (עירובין מ' ע"ב).

(ד) על המועדים - כדמשמע בגמ' בערובין דף מ ע"ב.

(ה) על המצוות - כמו שמצינו לגבי מצות רבות כגון: סוכה ולולב (סוכה מ"ו ע"א) מגילה (מגילה כ"א ע"ב) וכו'.

ג. הבנה ראשונה - ברכות שוות בסגנון שונה

1) הסבר הבנה זו

כדי להבין את הקשר בין ברכות אלו עלינו להבין את היסוד והטעם לברכות אלו. בפשטות נראה שהיסוד לשתי הברכות הוא הטוב והשמחה שבדבר.

לגבי ברכת שהחינו יש דיון בגמ' באיזו מציאות בדיוק מדברת המשנה, (יש לו כאלה או דוקא כשאין לו, רק חדשים או גם ישנים וכו'). ופוסק הרא"ש (סי' ט"ז): "יראה לי הכל לפי מה שהוא אדם די עני שמח בחלוק יותר מעשיר בכלים". וכן משמע בירושלמי (פ"ט ה"ג): "סוף דבר (לאו דוקא) חדשים אלא אפי' שחקים חדשים הם לו" - שאז ג"כ מברך. כלומר, הקריטריון לברכת שהחינו הוא השמחה שבליבו של אדם.

האם גם ברכת הטוב והמטיב תלויה בשמחה או שברכת הטוב והמטיב היא רק במקרים מסוימים²? בפשטות לשון המשנה מוכח שאין מקרים

---

(2) שכן אנו רואים שכמה מהברכות המוזכרות בפרק הזה הם דוקא למקרים מסוימים כגון: שכחו וגברתו מלא עולם, עושה מעשה בראשית, ועוד.

קבועים לברכת הטוב והמטיב. המשנה קובעת את החיוב לברכת הטוב והמטיב "על שמועות טובות". המשנה אינה קובעת מקרים מסוימים בהם מברכים הטוב והמטיב אלא נותנת כלל "על בשורות טובות" ומזה מוכח שברכת הטוב והמטיב היא כמו ברכת שהחינו - ברכה למצבים של שמחה³.

לפי הדברים הנ"ל יוצא שהברייתא האומרת: "קצרו של דבר על שלו הוא אומר ברוך שהחינו וקימנו, שלו ושל אחרים אומר ברוך הטוב והמטיב." היא לאו דוקא ביחס למקרה של דברים חדשים, אלא ברייתא זו מהווה כלל ביחס בין ברכות אלו - ברכות אלו הם שתיים שהיא אחת. שתי הברכות הללו הם ברכות המביעות שמחה, אולם כאשר השמחה רק לאדם אחד אין הוא יכול לברך ברכת הטוב והמטיב (הואיל ומשמעותה הוא הטוב לו והמטיב לאחרים⁴) ולכן הוא מברך ברכה אחרת - ברכת שהחינו.

ולפי הסבר זה, יובן למה המשנה נוקטת בשורות טובות לברכת הטוב והמטיב, ושהחינו לכלים חדשים ולא להיפך. המשנה נוקטת בדבריה את המצוי יותר. המציאות המסתברת היא שבטורה טובה היא טובה לא רק לאדם אחד אלא לשנים ויותר, ולכן על בשורות טובות המשנה נוקטת ברכת הטוב והמטיב, ואילו על כלים חדשים, שאותם בד"כ האדם קונה לעצמו המשנה כותבת שמברכים שהחינו.

---

(3) ומה שבגמ' מביאים מקרים שונים זוהי דרך הגמ' שהיא מביאה את הדוגמאות לכללים שבמשנה.

(4) יסוד זה מסביר לנו מדוע לא מצאנו בשום מקום את ברכת הטוב והמטיב על שמחה של יחיד. משמעות המלים הטוב והמטיב היא: הטוב - לו, והמטיב - לאחרים (כדברי השו"ע בסי' קע"ה) ולכן כאשר א"א לומר הטוב והמטיב, מחוסר משמעות, אין מברכים הטוב והמטיב.

2) הבעיות שבגישה זו

א. ברכת הטוב והמטיב על יין.

מדוע מברכים על יין הטוב והמטיב? בפשטות נסביר שעל יין מברכין ברכת הטוב והמטיב מפני השמחה שבו, כדברי הפסוק "ויין ישמח לבב אנוש" (תהלים ק"ד) וכן מבאר בהדיא ברא"ש (פ"ט סי' ט"ו) "ושאלו לר"י הלוי ז"ל למה מברכין על שנוי יין הטוב והמטיב ועל שנוי לחם אין מברכין. והשיב משום דיין משמח וסועד אבל פת אינו משמח". לפי זה, תרוץ הגמ' "משום דאיכא בני חבורה עמיה" הוא לאו דווקא, וכאשר הוא אוכל לבד יברך על שנוי היין שהחינו, אולם התוס' שם כותב: "...אבל יחיד לא, ואפי' שהחינו אין יחיד מברך משום דלא אשכחן יחיד מברך שהחינו אלא אחדתא." וכן ג"כ נפסק להלכה בשו"ע או"ח סי' קע"ה סעיף ד'. ומדוע שלא נברך את הברכה המקבילה - ברכת שהחינו?

ב. ברכת שהחינו על מצוות ומועדים.

מבואר בגמ' בעירובין (דף מ:): שכל מועד מברכין עליו שהחינו (ואפי' שלא בקידוש). והסיבה לברכה היא בפשטות מצד השמחה. המועד בביאתו גורם לאדם שמחה ולכן צריך לברך שהחינו.⁵ אך קשה, מדוע אדם שמברך ברכת שהחינו בקידוש, ופותר בזה את בני-בתו אינו מברך ברכת הטוב והמטיב? לפי הכלל שאמרנו בכגון זה צריך לברך הטוב והמטיב. אפשר להסביר שבחג יש לכל אחד ואחד שמחה בבואו של המועד ולכן כל אחד חייב לברך שהחינו אלא בקידוש המקדש

---

5) וכן מבואר במאירי על מגילה דף ד. שכתב "ומתוך כך אנו נוהגין לברך שהחינו אף בקריאה של יום, ואין אנו פוטרם עצמנו בשל לילה כשאר ימים טובים... הדיון נותן כך, מאחר שאף הלילה יו"ט הוא, משא"כ מיהא בשמחת פורים, שהרי סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא י"ח". המאירי פוסק שבפורים צריך ביום לברך שהחינו שוב משום שרק אז מתחילה השמחה. משמע מדבריו בפרוש שהיסוד לברכת שהחינו במועדים הוא השמחה.

פותר את כולם מחובתם, אולם כיצד נסביר את ברכת שהחינו על המצוות? הרי כאשר אדם מקיים מצוה ופותר בזה כמה אנשים, בעצם מעשה המצוה באה-שמחה לכמה אנשים ומדוע לא נברך בכגון זה הטוב והמטיב? מדוע בכל מקרה מברכין שהחינו?

ג. ברכת שהחינו לרואה את חבירו.

הסברנו שהרואה את חבירו לאחר לי יום מברך שהחינו. אולם לפי דברנו דין זה אינו מובן מעיקרו. בדרך הטבע שני חברים הם חברים זה לזה, הראשון חבר של השני והשני חבר של הראשון. ולמעשה כשאדם פוגש את חבירו חבירו ג"כ פוגש אותו.⁶ כלי הפגישה ביניהם גורמת שמחה לשניהם וא"כ מדוע מברכים שהחינו? המשנה היתה צריכה לומר שהרואה את חבירו מברך הטוב והמטיב ולא שהחינו.

לאור כל קשיות אלו נראה שיש כאן גורם אחר או גורם נוסף לברכה. ומהו הגורם שמשנה את אופי הברכה?

2- הסבר שני- הקשר בין הברכות אינו קשר מוחלט.

נראה לי, שאפשר להסביר הסבר נוסף, שהקשר בין שתי הברכות הללו אינו קשר מוחלט. לפי הסבר זה יש הבדל בין הגורמים לברכות אלו. לכל אחת משתי ברכות אלו יש שני גורמים שונים כמו שאבאר.

1) חילוק בגורמים לברכת הטוב והמטיב.

נראה לי שיש לחלק בין שני גורמים שונים לברכת הטוב והמטיב. גורם ראשון לברכה הוא בשורות טובות - על בשורות טובות אדם מברך ברכת הודיה על השמחה שיש לו כתוצאה מהבשורה. כגון: ילדה אשתו זכר יש לו שמחה בכך שיהיה מי שירש אותו (שו"ת הרשב"א ח"ד תשובה ע"ז) או על גשמים יש לו שמחה בכך שיכולו יתברך.

גורם שני לברכה הוא הנס שנעשה בביתר. כנגד הנס שנעשה בביתר חכמים תקנו ברכה מיוחדת. וכדברי הגמ': "...הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר, דאמר רב מתנא: אותו היום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב. הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שניתנו לקבורה" (ברכות מ"ח:). זו הסיבה לברכה רביעית וזה גם

---

(6) ואין לומר שהמשנה מדברת על מקרה שרק אחד חבר של השני, שהרי כבר הסברנו שהמשנה נוקטת את המצוי יותר במציאות.

הסיבה לברכת הטוב והמטיב על שנוי יין⁷. משום שבצרו כרמיהם ז' שנים מדם הרוגי ביתר והדם דומה ליין, תקנו לברך על שנוי יין הטוב והמטיב.⁸

ברא"ש (ברכות פ"ט סי' ט"ז) מובאים שני הטעמים האלו וז"ל: "...והשיב משום דיין משמח וסועד אבל פת סועד ואינו משמח. א"נ הטוב והמטיב ביבנה תקנוה. הטוב שלא ססריחו והמטיב שנתנו לקבורה. לפי שבצרו כרמיהם ז' שנים והקיפו כרמיהם מהרוגיהם תקנו לומר על היין שהוא כמו דם".

בפרוך השלחן משמע שזהו הטעם לתקנת הברכה על שנוי יין וז"ל: "ועוד דביבנה תקנו הטוב והמטיב לברהמ"ז משום הרוגי ביתר כדאיתא בגיטין שבצרו כרמיהם ז' שנים מדמי ההרוגים, ולכן תקנו גם על שנוי יין ברכה זו".

2) חילוק בגורמים לברכת שהחינו

הגורם הראשון לברכת שהחינו הוא מקרים בהם צריך לברך הטוב והמטיב אלא מכיוון שא"א לומר הטוב והמטיב אומר שהחינו. כגון כאשר ילדה אשתו נקבה השמחה היא רק לו, ולא לאשתו לכן מברך שהחינו. וזהו ג"כ הגורם לברכת שהחינו על בית וכלים חדשים, אלא, שהואיל והם רק שלו, והשמחה בהם היא רק לו מברך שהחינו. וברכה על דברים אלו היא הברכה המוזכרת במשנה.

---

7) ומה שאין מברכים על שנוי יין את הנוסח של ברכת הטוב והמטיב שנתקנה בברכת המזון, נראה לי להסביר שחכמים לא רצו להטריח את האדם לברך באמצע הסעודה ברכה כ"כ ארוכה.

8) אך עדיין צריך להוסיף באור מדוע נקבע על שנוי יין ברכה מיוחדת? ולכן צריך להוסיף כאן גורם נוסף והוא השמחה כדברי הפסוק ויין ישמח לבב אנוש. למעשה שמחת היין אינה שמחה שיש בה ממש, אלא זו שמחה מסוג השמחה שעליה אנחנו מברכים שהחינו (כמו שאבאר בהמשך) אלא שבגלל נס ביתר תקנו חכמים שעל שמחה זו יברכו הטוב והמטיב.

הגורם השני הוא דברים שביאתם גורמת לאדם שמחה. ברכה זו כוללת: מצוות, מועדים, וכו'. וברכה זו לא מוזכרת במשנה כלל.⁹ בפשטות נראה ששני גורמים אלו שוים ואין בניהם הבדל כלל, אך נראה לי שיש הבדל גדול בין שני הגורמים השונים המביאים לשמחה. המציאות במקרה הראשון היא שיש דבר שעצם קיומו מביא לשמחה. האדם שמח בזה שיש לו את הכלי הזה אך בזה שנולד לו בן שירש אותו. (שו"ת הרשב"א ח"ד תשובה ע"ז) והדבר הזה שהוא שמח בו הוא דבר ממשי שיסאר לו למשך זמן. רברים אלו מתאימים לברכת הטוב והמטיב. לעומת זאת השמחה מהסוג השני היא שמחה שאין בה ממש. זוהי שמחה יותר רגשית. האדם שמח במשהו, אבל למעשה לאחר רגע אין לו מזה כלום. לדוגמא, הרואה את חבירו באותו רגע הוא שמח בחבירו, אבל לאחר זמן מה חבירו נשכח ממנו והוא חוזר לחייו הרגילים. המפגש עם חבירו לא השפיע עליו כלום. (בניגוד לכלי וכדו' שהכלי נשאר אצלו כל-הזמן והוא יכול להשתמש בו.) זו שמחה שאין בה ממש. זו שמחה לאותו רגע, ושמחה כזו היא המביאה לברכת שהחינו. (אפי אם היא ליותר מאדם אחד.)

(3) הקשר בין הברכות

לאור דברנו אלו יצומצם הקשר בין הברכות רק למקרה אחד. רק במקרה של בשורות טובות (שזה כולל בתוכו גם בית חדש וכלים חדשים) יש זהות בין הברכות. במקרה הזה השמחה היא על דבר ממשי, ולכן צריך לברך הטוב והמטיב - להודות לקב"ה על הטובה שעשה לנו ונתן לנו את הדבר זה. אולם במקרה שהשמחה היא רק ליחיד, ואין הוא יכול לברך הטוב והמטיב מברכים שהחינו.

---

(9) ויתכן שברכה זו יסודה מדברי אמוראים שתקנו לברך על מצות ומועדים על סמך ברכת שהחינו המוזכרת במשנה, ולכן על פרי המתחדש משנה לשנה אין חובה לברך אלא רק רשות (עיי' עירובין דף מ:).

- לסיכום אנחנו רואים ששתי ברכות אלו כוללת בתוכם ג' ברכות:
- א. ברכה שנתקנה כנגד הנס שנעשה בביתר. (הטוב והמטיב על יין וברהמ"ז)
  - ב. ברכה על דבר שעצם קיומו גורם לו שמחה. (הטוב והמטיב ולחילופין שהחינו)
  - ג. ברכה על דבר שגורם לשמחה בזמן ביאתו. (שהחינו על מצות מועדות וכו')

4) ראיות להסבר זה

אפשר להוכיח את החילוק בברכות ובשמחה מכמה מקומות.
א. תשובת הרשב"א

הרשב"א בתשובתו ח"ד ע"ז נשאל בדבר מקרה, שכמה חברים נפגשים ונגרמת להם שמחה האם מברכים שהחינו או הטוב והמטיב, והשיב שאין לברך הטוב והמטיב אלא על שמחה שיש בה תועלת, ולכן אין לברך שהחינו במקרה זה. וז"ל: "לא כל דבר שנהנה הוא ואחרים עמו מברך הטוב והמטיב, שא"כ אפי' אקרא חדתא יברך הטוב והמטיב, אלא בדבר שיש בו תועלת והנאה... אבל בהנאה לבד (ללא תועלת) בראית פירות חדשים לא מצינו... אלא שהנאת תועלת קאמר ובלידת זכר יש לאב ולאם תועלת בדבר. (ובני ביתו יש להם הנאה אבל לא תועלת).

מוכח מדברי הרשב"א שיש הבדל בין שמחה של הטוב והמטיב לבין שמחה של שהחינו. שמחה של הטוב והמטיב יש הנאה ותועלת בדבר, ובשהחינו זוהי שמחה ללא תועלת לעתיד לבא כגון: הרואה את חבירו.

ב. נוסח הברכות

גם בנוסח הברכות אפשר להוכיח שיש הבדל בין השמחה בברכת הטוב והמטיב לבין השמחה בברכת שהחינו. ברכת הטוב והמטיב משמעותה, שאנחנו מודים לקב"ה על הטובה שעשה עימנו ונתן לנו דבר טוב זה. (גשמים, בן, כלי וכד') אנחנו מודים לקב"ה על שנתן לנו את הדבר הזה. לעומת זאת ברכת שהחינו, כשמה כן היא - ברכת הזמן. אנחנו מודים לקב"ה על שהביאנו לזמן זה. אנחנו לא מודים על הדבר משום שברבר עצמו אין שמחה. אנחנו מודים על הזמן, משום שהזמן הוא זמן של שמחה.

ג. סדור הפסק בשו"ע

מתוך סדור הפסק בשו"ע מוכח בעליל ששתי ברכות אלו הם שלוש ברכות. שתי ברכות אלו מופיעות בשו"ע בג' סימנים שונים. בסי' קע"ה: דין ברכת הטוב והמטיב על יין¹⁰. סי' רכ"ג: מי שילדה אשתו זכר ובנה בית חדש וקנה כלים חדשים מה מברך¹¹. ובסי' רכ"ה: דין ברכת שהחינו¹². המחבר מקדיש ג' סימנים לשתי ברכות שהיה יכול לכתובם בפשטות בשני סימנים, הראשון: דין ברכת הטוב והמטיב, והשני: דין ברכת שהחינו. אולם בשו"ע הדבר אינו כן אלא קימים ג' סימנים. ולא עוד אלא שאם נעין מה נכלל בכל סי' נראה שכל סי' כולל אחת מג' הברכות שהזכרנו לעיל. סי' קע"ה עוסק בברכת הטוב והמטיב על יין כלי' בברכה שנתקנה כנגד נס ביתר. סי' רכ"ג עוסק בברכת הטוב והמטיב על דברים של שמחה. והוא כולל בתוכו גם את דין כלים חדשים, משום שגם כלים חדשים הם מסוג הדברים שמשתייכים לברכה

10) אמנם ברכה רביעית בברכת המזון אינה מופיע כאן אך הסיבה לכך היא שברכה רביעית בברהמ"ז מקומה הוא בדיני ברכת המזון ולא באמצע הסעודה, ובנוסף לכך ברור שברכת המזון היא ברכה שונה, שהרי אין נוסח ייטי ברכות אלו שווה אלא שהיסוד לשתי הברכות שווה, ולכן אין ברכת הטוב והמטיב שבברהמ"ז נכתבה כאן.

11) ואע"פ שדין ברכה על גשמים לא נזכר כאן, נראה לי, דהיינו משום שהמחבר מקדיש לברכה על גשמים סי' שלם בגלל ברכת "מודים אנחנו לך וכו'" ולכן גם ברכת הטוב והמטיב על גשמים נזכרת בסי' רכ"א ולא בסי' רכ"ג.

12) אולם את ברכת שהחינו על המועדות ומצות אין המחבר כותב כאן, משום שאין הם ברכות מיוחדות שבאות בפני עצמם אלא הם באות עם עוד ברכה, ולכן המחבר מעדיף לכתוב את ברכת שהחינו על מועדות ומצות כל אחת על מקומה ובזמנה.

זו, הואיל וזו שמחה בדבר שיש בו ממש. סיי רכ"ה עוסק בדיני ברכת שהחינו ובו מובאים הדינים השייכים לרואה את חבירו ורואה פרי חדש¹³, שהם מסוג הדברים שהשמחה עליהם היא שמחה שאין בה ממש. ולכן ג"כ מובן מדוע לא מופיע כאן דין כלים חדשים. כלים חדשים הם מביאים שמחה מסוג שונה ואין מקומם כאן אלא בסי רכ"ג.

ה. סיכום

אפשר לסכם שראינו שתי גישות בהבנת היסודות לברכת שהחינו והטוב והמטיב והקשר ביניהם. גישה ראשונה האומרת כי שתי ברכות אלו הם שוות ביסודותיהם, והקשר ביניהם הוא קשר מוחלט. לפי גישה זו השמחה היא היסוד לשתי הברכות, וההבדל הוא שברכת שהחינו זו ברכה ליחיד, ואילו ברכת הטוב והמטיב היא ברכה לשנים או יותר. הבעיה שמתעוררת עם הבנה זו היא שמצאנו כמה מקרים שבהם יש רבים שמברכים ברכת שהחינו ולא הטוב והמטיב. לכן הבאנו הסבר נוסף בייסודות לברכות. לפי הסבר זה לכל ברכה יש שני גורמים. הגורמים לברכת שהחינו הם דבר טוב ליחיד, או דבר הגורם שמחה בזמן היותו. הגורמים לברכת הטוב והמטיב הם דבר טוב לשנים או יותר או ברכה שנתקנה כנגד נס ביתר. לפי הסבר זה הקשר בין הברכות הוא רק במקרה של דבר שלעצמו הוא טוב, שבמקרה כזה יחיד מברך שהחינו ושנים מברכים הטוב והמטיב. והוכחנו הסבר זה מכמה מקומות.

---

13) ואפשר לשים לב שיש הבדל במיקום של ברכת הטוב והמטיב ושהחינו. ברכת הטוב והמטיב נמצאת בין כל ברכות ההודיה, אולם ברכת שהחינו נמצאת בין ברכות הראיה. והסיבה לכך היא שברכת הטוב והמטיב אנו מודים לקב"ה על הטובה שעשה עמנו, ואלו ברכת שהחינו הוא ברכת הראיה שמחה שנאה מראיית משהו, וזה גם מדגיש את ההבדל בין ברכת שהחינו וברכת הטוב והמטיב.